

Izbaja trikrat na teden, in sicer v torek, četrtek in soboto ob 4. uri popoldne ter stane po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana.

vse leto 15 K

10 K

Posamične številke stanejo 10 vin.

„SOČA“ ima naslednje izredne priloge: Ob no-
vemu letu „Kazipot po Goriškem in Gradiškem“, in
Kazipot po ljubljani in krajskih mestih“, dalje dva-
krat v letu „Vozni red železnic, parnikov in poštinih
vozov“ ter mesečno prilogo „Slovenski Tehnik“.

Naročnino sprejema upravnništvo v Gosposki ulici
št. 7 I. nadst. v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček.

Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.

Oglašni in poslanice se računajo po Perit-vrstah če
iskano 1-krat 16 v, 2-krat 14 v, 3-krat 12 v vsaka
vrsta. Večkrat po dogodbi. Večje črke po prostoru.

Reklame in spisi v uredniškem delu 30 v vrsta. Za
obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

SOČA

„Vse za narod, svobodo in napredek!“ Dr. K. Lavrič.

Uredništvo

se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsak dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dopoldne. Upravnništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v I. nadst. na levo v tiskarni.

Naročnino in oglase je plačati loco Gorica.

Dovisi naj se pošiljajo le uredništvu.

Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravnistvu.

„PRIMOREC“ izbaja neodvisno od „SOČE“ vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gl. 1-60.

„SOČA“ in „PRIMOREC“ se prodajata v Gorici v naših knjigarnah in teh-le tobakarnah: Schwarz v Šolski ul. 1, Jellersitz v Nunki ul., Ter. Leban na tekalšču Jos. Verdi, Peter Krobelj v Kapucinski ulici, I. Bajt v pokopališčni ulici, I. Matiusi v ulici Formica, I. Hovaški v Korenski ulici št. 22; v Trstu v tobakarni Lavrenčič na tigu della Caserma.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

— Telefon št. 83. —

»Gor. Tiskarna« A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

Shod zaupnikov

„narodno-napredne stranke“.

Danes smo začeli priobčevati govore s shoda zaupnikov narodno-napredne stranke. Shod je otvoril

Andrej Gabršček:

Velečeni zborovalci! — V imenu pripravljalnega odbora odvarjam današnji shod zaupnikov narodno-napredne stranke na Goriškem. Pogled po naši dvorani mora vzbuditi rodoljubno srce vsakega goriškega Slovence, ko vidi, koliko moč se je zbralo danes v tej dvorani iz cele naše lepe goriške dežele. In ako ste možje iz cele dežele, skoro bi rekel iz vsake občine naše dežele, prihiteli v Gorico sredi hude zime, tedaj Vas je morala prignati v Gorico nujna potreba, katero ste zažutili v svojih rodoljubnih srcih. In res nujna potreba po resnem in duhu časa dostojnem delu Vas je prignala v Gorico, da tu zasije goriškim Slovincem dan preporoda, dan uspehov, dan koristnega dela. Pozdravljam Vas v naši sredi in Vam častitam, da ste imeli v teh resnih in burnih časih toliko poguma, da ste prišli. Možje, poguma je treba in poguma Vam bo treba tudi v bodoče; kajti znano Vam je, da so naši napredni goriški Slovenci, pa bodisi tu v Gorici, v trgih, da, v zadnji vasi, izpostavljeni najhujšim, najbrezobzirnejšim in najsurovejšim napadom od strani naših preljubeznivih nasprotnikov; ne pustijo ne enega poštenega človeka na miru, podtikajo mu ne-poštena in nečastna dejanja. Na take napade morate biti pripravljeni, ako se hočete lotiti čistega lepega, vzvišenega in velikega dela, kateremu danes postavimo trden temelj. Prav je, da naglašam to že danes, da smo vsi pripravljeni na resno in trudopolno delo na eni strani, na drugi strani pa skoro gotovo na najbrezobzirnejše napade, pa bodisi to gospod, gospodar davkoplačevalec ali priprost delavec; kdor se postavi v napredne vrste, kdor bo stal na čelu naših krajin ali okrajnih odborov, vsi bodite pripravljeni na to; in ako boste že v naprej pripravljeni, boste z zaniževanjem in nasmehom prezirali vse napade.

In vsled tega bode naše delo zasnovano na tisti krepki podlagi, ki nam zagotovi tudi uspeh.

In s tem, možje, odvarjam v imenu pripravljalnega odbora shod zaupnikov.

Naznanjam samo še, da je izvrševalni odbor narodno-napredne stranke na Kranjskem poslal prisrčne pozdrave želeč, da bi bilo naše delo uspešno in da bi postavili narodno-napredno stranko na Goriškem na trden temelj. Ravno tako smo dobili brzojavko s Cerkljanskega, odkoder nam kličejo navdušeno naprej, dasi je tudi tukaj v naši sredi nekaj zastopnikov iz onih krajev. Naglašam samo, da imamo tu zares zastopnike iz cele Goriške, rekel bi iz sleherne slovenske občine v deželi, in nas v Gorici s ponosom navdušuje, ko vidimo močje iz najbolj oddaljenih krajev, z Bovškega in iz kobariškega Kota, z Livka, Livskih Ravnij do istrske meje, od Idrije ob italijanski meji pa do Kranjske, iz Štjake na Krasu sem videl prej več moč. Ni je skoro občine v deželi, da bi danes ne bila zastopana na zaupnem shodu. Iz nekaterih občin smo dobili 25 pisem, s katerimi se nam z žalostjo naznanja, da se shoda ne morejo udeležiti, da pa želijo našemu shodu uspeha, in najkoristnejšega dela v bodoče. Da to naglašam, je potreba, da vidimo, kako je naša dežela zastopana na današnjem zaupnem shodu bodisi po odličnih zastopnikih, nekatere občine pa samo po soglasujočih izjavah.

S tem Vas konečno še enkrat pozdravljam in Vam kličem: Dobrodošli, napredni možje. Pričnimo danes tisto veliko delo, katero je potrebno, ako ljubimo narod, svobodo in napredek.

Po dnevnem redu je treba najprej, da se sestavi predsedstvo. O tem predlogu ne more biti nikake debate, kajti mi smo shod zaupnih moč, vse naše delo sloni na medsebojnem zaupanju.

Predlagam predsednikom g. Oskarja Gabrščka, državnega poslanca, podpredsednikom g. Mirolava Plesa na eksponiranem mestu v Devinu, in g. Franca Furlanija, župana v Prvačini; zapisnikarji stenografa gg. Levpuščka in Grudna in kot tretjega učitelja g. Kenda. Kdor je za to, naj

dvigne roko. Konstatujem, da je predsedstvo sestavljeno soglasno. Prosim gg. izvoljene predsednike in zapisnikarje, da zavzamejo svoja mesta.

Oskar Gabršček:

Častita gospoda! Zahvaljujem se Vam najprisrčnejše za izkazano mi zaupanje in dobrohotnost, koje ste mi z izvolitvijo predsednikom današnjega shoda izkazali blagovolili. Čast mi je v imenu pripravljalnega odbora izreči Vam najprisrčnejše pozdrave vsem, ki ste došli iz vseh krajev prekrasne goriške dežele, da javno izrečete trdno voljo, sodelovati ob preošnovi stranke. Navdušeni ste vstopili o kolo nadebudnih moči v prospeh in prosveto našega naroda. Želim Vam jeklene vstrajnosti in neustrašenega nastopa, imajoči vedno pred očmi konec in cilj, katerega moramo doseči. Z novim volilnim redom, ki sloni na veliko bolj demokratični podlagi, kakor stari, pomnožila se je tudi med našim narodom odporna sila. Čile mlade moči morajo tvoriti v našem narodu strujo, koja s svojo razširjevalno silo prisili tudi one sloje v delo, kateri morda na tihem priznavajo potrebo nastopa nove stranke, pa ne marajo javno se izpostavljati. S tem pa postane za posameznika naše stranke dolžnost, delati na to, da se širi med narodom ne samo želja do pravice, ampak tudi dolžnost pravične odgovornosti. Napadali nas bodo sicer, kakor je g. predgovornik omenil, enega radi poklica, druge iz jednih, tretje zopet iz drugih oziror, toda to naj vas ne moti na poti, katero si hočemo na današnjem shodu začrtati. Naša doba je doba preporoda, in ako hočemo imeti gotov uspeh, je treba resnega dela nas vseh in v to Bog pomози in sreča junaska (živio-klici, ploskanje).

Načrt programa ima vsak zaupnik, zato mislim, da odpade čitanje, in nastopijo takoj gg. poročevalci. Poročevalec 1. 2. in 3. je g. dr. Treota.

Govor dr. Treota.

Častiti zbor!

Narodna napredna stranka namerava prenovljena in razširjena nastopiti svojo lastno politično pot. Treba torej pregledati

njeno etično podlago in opravičenost njenih ciljev.

V političnem gibanju ni drugače kakor v življenju posameznikov; vsi ne moremo biti enega mnenja in enega naziranja. Vsled tega zasledujemo pri vseh narodih, kako se tvorijo politične skupine enega ali vsaj podobnega mišljenja. Tisti slovenski ideologi, ki mislijo, da mora ravno v nas Slovincih veljati geslo „en hlev, ena čeda, en pastir“, so dandanes že v zadnjih vzdihljajih, njihovi ideali so v realnem življenjskem boju, žal, nedosegljivi. Sicer pa priznajmo: tih in glasna, osebna in stvarna nasprotstva so bila vedno tudi med Slovenci in tudi na Goriškem, vsake doba od našega preporoda dalje je imela različne svoje struje. V zadnjih letih so se konečno nasprotstva vsled razvoja ožje kranjske politike tako poostriila, da so prav kričala po samostojnih političnih strankah, ki so potem iz politične potrebe same ob sebi nastale ali še nastajajo.

Ako se pa tvorijo večje politične stranke iz stvarnih razlogov, vsled važne razlike političnega mnenja in naziranja ali celo vsled opravičene kritike napačnega delovanja, potem teh samostojnih strank v narodu ne smemo obojevati. Iz strank izvirajo nove misli, iz njih prihaja obsežnejše delo, po njih se razvija v ljudstvu večja življenska sila, v politiki pa, kar ni najmanjše, prej ali slej neka korektura sredstev in ciljev, bodisi že nehoté ali potom kompromisov. — Morebiti se posreči v dohodnem času tudi nam spreobrniti naše Savle — ne samo na naš, temveč zares — v narodno odločne Pavle, na katerem vspehu bi bilo le prav prisrčno čestitati!

Kakor torej drugi večji narodi tako mora iz teh neodvračljivih vzrokov realnega življenja tudi mali slovenski narod imeti svoje struje in stranke, ako hoče imeti svoje življenje. Ne bodo m. škodovali, samo da izpolnjujejo vse stranke en pogoj: „In necessariis unitas“, to je, da jim je narod več kot stranka in da se torej vedno zedinijo v skupen nastop, kedar gre za narodno korist ali za obrambo narodnih interesov proti skupnemu nasprotniku, bodi si ta nasprotnik že vlada ali Nemec ali Italijan.

Dvajset let pozneje.

Nadaljevanje

„Treh mušketirjev“.

Francoski spisal:

ALEXANDRE DUMAS.

(Dalje.)

Na Rochefort-a pa niso te besede napravile drugega višja razum tega, da je sklenil kolikor mogoče čuvati se. Stopil je v kabinet, kjer je sedel Mazarin za mizo v svoji navadni obleki, torej v obleki monsignora; ta obleka je bila skoro taka kot obleka opatov onega časa, samo, da je nosil nogavice in plašč vijoličaste barve.

Vrata so se zaprla. Rochefort je skrivaj pogledal Mazarina, in njegov pogled se je srečal z ministrovim, ki je bil tudi uprt vanj.

Minister je bil še vedno isti: lepo počesan, lepo obrit, močno parfumiran, in ker je bil tako nališpan, ni kazal svoje starosti, kar se tiče Rochefort-a, je bilo to drugače; pet let, ki jih je preživel v ječi, je zelo postaralo tega prijatelja Richelieu-jevega; njegovi črni lasje so postali čisto beli, in bronasta barva njegove polti se je umaknila popolni bledobi, posledici oslabelosti. Ko ga je Mazarin ugledal, je zmajal nevidno z glavo, kot bi hotel reči:

— To je človek, ki se mi ne zdi več sposoben za kaj velikega.

Po molku, ki je bil v resnici precej dolg ter se zdel Rochefortu cela večnost, je vzel Mazarin s kupčka odprto pismo ter ga pokazal plemenitašu:

— Tu sem našel neko pismo, v katerem prosite svobode, gospod Rochefort. Torej ste v zaporu?

Rochefort se je stresel pri tem vprašanju.

— Meni se je zdele, je odgovoril, da vi, Eminenca, veste to bolje nego vsak drugi.

— Jaz? nikakor ne! v Bastilli je še polno jetnikov izza časa Richelieu-jevega; jaz ne poznam niti njihovih imen.

— Oh, pri meni je to drugače, Monseigneur! za moje ime ste vedeli, saj sem bil vendar na vaše povelje odveden s Châtelet-a v Bastillo!

— Mislite?

— Prepričan sem o tem.

— Da, res! Zdi se mi, da se spominjam; ali se niste svoje dni branili, opraviti neko pot v Bruselj za kraljico?

— Ah! ah! je vskliknil Rochefort, to je torej pravi vzrok? Pet let ga že iščem. Čudno res, da ga nisem mogel najti!

— Toda saj vam ne pravim, da je to vzrok vašega zavora; razumiva se! vprašam vas samo sledeče in nič drugega: ali se niste branili iti v Bruselj v imenu kraljičinem, dočim ste šli tja radovoljno v imenu pokojnega kardinala?

— Ravno zaradi tega, ker sem bil tam v imenu pokojnega kardinala, nisem mogel iti tja v imenu kraljičinem. V Bruselju sem bil v strašnih okoliščinah. Bilo je ob času kaleske zarote. Bil sem tam, da pretrgam zveze med Chalais-om in nadvojvodo, in že takrat bi me bili skoro raztrgali na kosce, ko so me spoznali. Kako naj bi se bil vrnil še enkrat tja! Pogubil bi bil kraljico, mesto da bi ji služil.

— No glejte! Sedaj razumete, kako se najboljšje namene slabo tolmači, dragi Rochefort. Kraljica si je razlagala vaše vedenje kot nepokorščino, navadno nepokorščino; lahko se je pritoževala o vas za časa pokojnega kardinala!

Rochefort se je zaničljivo nasmehnil.

— Ravno po tem, da sem dobro služil kardinala Richelieu-ja proti kraljici, bi morali vi, Monseigneur, vedeti, da bi sedaj, ko je on mrtev, dobro služil vam proti komurkoli.

— Jaz, gospod Rochefort, je odvrnil Mazarin, jaz nisem tak, kakršen je bil gospod Richelieu, ki je stremil po vsemogočnosti; jaz sem priprost minister, ki ne potrebuje služabnikov, ker je sam sluga kraljičin. Torej, Veličanstvo kraljica je zelo občutljiva; zvedela je gotovo, da je niste slušali in sklepala je iz tega, da ste njen sovražnik; ker je pa vedela, da ste zelo zmoglen in zaradi tega tudi nevaren človek, mi je dala povelje, naj vas spravim v varnost. Glejte, tako ste prišli v Bastillo.

— Torej dobro, Monseigneur, pravi Rochefort, zdi se mi, da če sem, sem samo pomotoma v Bastilli...

— Da, da, ga prekine Mazarin, gotovo se da vse to še popraviti; vi ste človek, ki razume izvestne stvari ter jim, ko ste jih razumeli, tudi pomagata do uspeha.

— To je bilo mnenje kardinala Richelieu-ja, in moje občudovanje za tega velikega moža samo še bolj raste, ko čujem iz vaših ust, da je to tudi vaše mnenje.

(Dalje pride.)

S tem, gospodje zaupniki, prehajam k ciljem narodne napredne stranke, označenim v prvih treh točkah načrtnega programa.

Narodna napredna stranka je narodna. V prvi vrsti služi in hoče služiti prosvetanju in napredku Slovencev kot enotne narodne skupine. Ta narodna služba je njena zastava; in ta zastava se naj bližji visoko na vrhu na vseh toriščih našega javnega življenja, njena barva naj prepoji vse naše posvetno politično delovanje.

Odločilni politični boj našega naroda se bje in se bode moral, žal, še dolgo biti za obrambo naše narodnosti in za dosego naše gospodarske samostojnosti. Nemci in Italijani kot narodni in gospodarski naši nasprotniki nam ne jemljejo vere. Bog ne daj, kolikor bolj pobožen je Slovenec, toliko ljubši jim je; še velik del njihovih lastnih odpustkov bi nam prav po ceni prepustili in gotovo bi nam tudi brez posebno odločne zahteve naših državnih in deželnih poslancev priznali gorak prostorček na onem svetu, kratijo pa nam s skrajno brezozirnostjo in s krivičnim nasilstvom posvete naše pravice vsestransko v šolstvu in v uradih, kakor tudi v gospodarstvu. S tem nam vsem onemogočajo ali vsaj krivično obtežujejo kulturni in gospodarski napredek našega naroda. Je-li pametno proti takim nasprotnikom bojevati se na podlagi politično-verske organizacije, kateri je narodnost le potrebno zlo?!

Imamo li v tej borbi za našo čast, za naš narodni in gospodarski obstanek količkaj upanja do zmage, ako rabi najmočnejša slovenska stranka neenako orožje in ako to orožje — goreči verski čut in dostikrat še preveliko pobožnost našega ljudstva, obrača proti nam samim, ko smo vendar vsi več ali manj verni in grešni sinovi katoliške cerkve? Mi pravimo odločno, da ne! Vere ni jemati nikomur — nositi je pa ni kot zastavo na bojno in umazano politično cesto! Cerkev in verski pouk v šoli in rodbini daje dobrim in slabim dušnim pastirjem neizmerno polje verskega delovanja. Prosto tudi vsakomur za svojo osebo, da časti in ljubi politični Rim bolj kakor svoj narod ali v javni politični boj našega malega naroda za njegov obstanek sodita — že celo v I. vrsto — enako malo rimska in socialna internacionala!

Narodno in gospodarsko zmago priborimo slovenskemu ljudstvu le z enakim posvetnim orožjem: z organizacijo ljudstva na narodni podlagi, do najširših plasti, z narodno-gospodarsko probujo njegovo, z neupogljivo narodno odločnostjo ter dejansko in organizirajočo vršitvijo temeljnega nauka: „Svoj k svojim!“

Naša stranka je ljudska. Sega naj tako globoko kakor narod sam, v vse stanove, v vse sloje naše družbe. Topli žarki narodnega in gospodarskega dela, probuje in prosvete morajo prodreti v zadnji kotiček, od zgoraj prav do doli. Držimo se načela: ne padati s propadlimi, ne posuroveti s surovimi, temveč dvigniti vsakogar v višino, na dosegljivo stopinjo kulturnega in socialnega razvoja! —

Naša stranka je svobodomiselná. Svobodi meja bodi le spoštovanje resnice in dostojne oblike. Nobene oblasti ne priznamo, ne cerkvene ne posvetne, ki bi imela zavirati ali celo zatirati razsodnost človeškega duha, delovanje znanstva, napredek posvetne kulture. Vsakdo naj se svobodno poučuje na vse strani in potem sodi. Že vsestransko razmišljanje nas véde do napredka.

Mi zahtevamo narodno samoupravo. Kot narodna celota ne moremo dalje, ako nam v štirih kronovinah reže kruh tujec, ki nam ne privoščiti niti suhe skorje. Hočemo biti v kulturnih in gospodarskih vprašanjih kolikor le mogoče sami svoji gospodarji. Samouprava do neke meje se dá s posebnimi narodnimi zastopi doseči že v okviru posameznih kronovin. Ker pa ni lahko umljivo, zakaj bi tolikrat preloženi in že močno oprhneli deželni mejniki naših kronovin morali za večnost ostati na istem mestu, trudili se bomo vsaj, to preložitve doseči čim preje, delali bomo torej na uresničenje prvotnega našega ideala, ki je in ostane „Zedinjena Slovenija“.

Ta ideal — in vsak narod mora stremiti za nekim idealom, — ne sme ne v srcu, ne v javnosti nikdar utoniti v morju pozabljenosti, ker ne vemo, kaj nam krije morebiti srečna bodočnost našega naroda. —

Le naravna posledica tega stremljenja je, ako si želimo z bratskim in nam tako sorodnim narodom hrvatskim ne semo še večji kulturni temveč tudi ožji politični stik, da se doseže kolikor mogoče tesna združitev obeh

plemen na slovanskem jugu in s tem pomnoži naša narodna odporna in gospodarska sila.

Poreče se morebiti, to so le ideali, morebiti celó iluzije. Vemo! Ideali se ne dosegajo čez noč, treba uglobljenja, treba zoritve! Zato pa zahtevamo že sedaj — to pa z vso odločnostjo vsakomur nasproti — polno enakopravnost našega naroda.

Ne maramo biti v šoli in uradih še naprej heloti, ne damo se še nadalje povsod izpodrivati iz javnega in gospodarskega življenja. Z vladjo se moramo boriti za vsako šolsko drobtinico, ljudske in srednje šole služijo v potujčevanje naše dece, tuje uradništvo zaseda večino mest našim ljudem pred nosom in zapostavlja večinoma naše ljudstvo in slovenski jezik. Kdaj bo konec temu vladnemu zistemu, ki se neguje v kljub § 19. drž. osn. zakonov?

V tem oziru zahtevamo v našem lastnem kulturnem interesu temeljite izpremembe in pričakujemo, da jo doseže prihodnji ljudski parlament, o katerem pravijo, da bode po večini slovanski.

Za te naše temeljne pravice bode treba vse drugače odločnega naloga naših bodočih državnih poslancev v novi politični konjunkturi. Zahtevamo, da se že enkrat povzdignejo do višjega narodnostnega poleta in nehajo mirno gledati, kako se njihovemu narodu reže kos za kosom iz otrpnelega telea.

V to pomozi Bog in boljša bodočnost našega naroda. Priporočam Vam, gospodje zaupniki, da sprejmete prve tri točke programa.

Točke se glasijo:

1. Narodno-napredna stranka na Goriškem je narodna, ljudska in svobodomiselná.

2. Stranka stoji na stališču narodne samouprave, katere konečni smoter bodi zedinjena Slovenija in združitev s Hrvatsko.

3. Zahtevamo popolno enakopravnost slovenske narodnosti in jezika v vseh državnih in avtonomnih uradih, v cerkvi, v šoli in sploh v vsem javnem življenju.

Sprejeto.

Poročevalec A. Gabršček.

„Narodno-napredna stranka je povedala takoj v 1. točki, kakó se imenuje in kaj je: naša stranka je narodna, ljudska in svobodomiselná. Ako pa je stranka narodna in ljudska, tedaj je vse njeno delovanje za slovensko ljudstvo, ki se deli v skupine z enakimi življenjskimi pogoji, — in to so posamični stanovi. Vsi stanovi skupaj pa so — ljudstvo, — in stranka, ki je zares ljudska, pripoznava vsem tem stanovom povsem enake pravice in enake dolžnosti, zato je in mora biti izključeno nadvladje kateregakoli stanu. Minuli so časi, ko je jeden sam stan odločeval o usodi vsega ljudstva. Ko je slo n. pr. za najvišje pravo, ki ga ima ljudstvo v ustavni državi, za pravo, da si voli poslance v zakonodajna zastopa, v deželni in državni zbor, tedaj smo videvali doslej vselej en sam stan, ki je odločeval v toliki meri, da se proti njegovim stremljenjem ni moglo ničesa storiti; še več, ta stan je znal svojo voljo proglašati za voljo ljudstva. Kar je sklenil ta stan v svojih stanovskih sestankih, to je moralo obveljati, ta stan je torej vladal vsemu ljudstvu. Še huje zlo tega nadvladja pa je dejstvo, da ima ta stan svoje voditelje, katere pa mora slušati, zunaj mejnikov slovenskega ljudstva; in ti voditelji niso še nikdar pokazali, da imajo kaj srca in dobre volje za narodni, politični, kulturni ali gospodarski razvoj našega naroda; še več, njim je bil, je in bo celo naš narodni obstanek deveta briga. — Zato je le naravno, da ta stan, ki ima nad seboj take gospodarje, je še najmanj poklican, da bi imel prvo in edino besedo med slovenskim ljudstvom. Ali prav zategadel, ker naša stranka izključuje nadvladje kateregakoli stanu, vidimo na današnjem shodu častno in številno zastopane vse stanove, le zastopnikov tistega stanu, ki hoče vladati, ni danes tukaj. — Naš program je sicer tako lep in plemenit, da bi mogli biti z nami in med nami tudi zastopniki duhovskega stanu; toda ni jih, ker stanovska disciplina pod tujim poveljem jih zadržuje, da se nam ne smejo pridružiti. — Dubovski stan je doslej jedini, ki je imel in večinoma še ima v rokah nadvladje nad drugimi stanovi. Naš program to nadvladje odklanja, kakor odklanja nadvladje kateregakoli drugega stanu, ako bi prišel kedaj do tako pohlepni želji. V okvirju programa narodno-napredne stranke so si vsi stanovi jednako-

pravni, vsi imajo enake pravice in enake dolžnosti.

Umeje pa se samo po sebi, da stanov v celoti ne bomo imeli nikoli zbranih pod svojo zastavo. Mi hočemo združevati vse Slovence, ki so narodni in svobodomiselní, na skupno delo v srečo in blagor ljudstva v celoti, pa tako, da so kolikor mogoče najbolj varovane tudi stanovske koristi posamičnih skupin. — Tak je smisel, namen in pomen 4. točke našega programa.

Točka 5. določa edino to, da se stranka protivi zlorabi vere in cerkve v politične namene. Vsa druga vprašanja, ki bi se tikala vere in cerkve, so namenoma izpuščena iz programa; v važnih vprašanjih, ki bodo silila na površje in bodo vplivala na narodni, politični ali kulturni razvoj našega naroda, bo stranka določevala svoje stališče od slučaja do slučaja. V dogmatične in strogo notranje strani verskih in cerkvenih vprašanj se pač ne nameravamo vtikati, ker imamo drugega dela dovolj; nočemo pa se že naprej odrekati pravicam, katere imamo po cerkvenem ali državljskem pravu. Dolžnosti, ki se nam nalagajo, moramo izpolnjevati; ali dolžnosti nam dajejo tudi pravice, katerim se ne odrekamo. Cerkevna hijerarhija in kar je z njo v zvezi zahteva od nas materialnih žrtev, posega v naše narodno, politično, kulturno in socialno življenje s toliko silo, da ne moremo ostati nasproti njej le ponižna čreda krotkih ovčic, marveč zavedna vojska, ki sluša edino le glas svoje vesti in svojega prepričanja, posluša se vseh pravic, ki jih že imamo ali si jih lahko še — priborimo. In med pravicami, ki jih imamo, je gotovo tudi ta, da se protivimo zlorabi vere in cerkve v politične in posvetne namene. — Prav zaradi tega, ker smo svobodomiselní in priznavamo vsem stanovom enake pravice, nočemo pripustiti duhovskemu stanu več pravic nego jih morejo uživati in izvrševati vsi ostali stanovi. Duhovnik se more udeleževati političnega gibanja kakor vsak drug državljan; more sklicevati shode, agitovati, voliti po svoji volji v mejah zakonov, ki veljajo za vse jednako. — Toda tirati politiko v cerkvah in spovednicah, kjer so pod posebnim varstvom kazenskega zakonika, kjer je vsak napad brez odgovora, kjer duhovnik govori, agituje, politikuje po svoji volji brez bojazni, da naleti na odpor, — to daje temu stanu toliko in tako velikih prednostij pred ostalimi državljanji, da jih naša svobodomiselnost in čustvo enakopravnosti med stanovi ne more pripoznati.

Mi pripoznavamo in dopuščamo duhovnikom še veliko več nego so dopuščali svojim duhovnikom škofje in nadškofje, ki so imeli pred očmi edino le cerkev in vero. Dalmatinski nadškof Carev je pisal pred volitvami svojim duhovnikom:

„Bodite pred vsem možje ljubezni, ne mešajte se v reči, ki vzbujajo ali vstvarjajo razpore, ne pozabite, da jutri bode te pastirji premaganih in premagovalcev. Držite se svoje vesti, ali nobene stranke“.

Kremonski škof Bonomelli pa je pisal l. 1903.:

„Meni je mučno, ako vidim duhovnika, ki se vrže v politično vrvenje in se udeležuje volitev, s katerimi v tesni zvezi je toliko osebnih koristij, toliko jeze in sovraštva, toliko obtožb in strankarskih obrekovanj. Duhovniška suknja se pri tem zmetka, ako se ne strga docela. Duhovnika v pravem duhu Kristusovem smatram kot moža miru in očeta vseh. Zato naj se on ne umešava v politične borbe, naj ne podpira te ali one stranke, tega ali onega kandidata, ker dušni blagor tega ne dovoljuje in njegov dušnopastirski in očetovski poklic se ne more strinjati s takim postopanjem“.

Kakor vidite, naša narodno-napredna stranka niti noče takega omejevanja političnih in državljskih pravic duhovnikov, ker noče presojevati, kaj dopušča „dušnopastirski poklic“ in kaj je ali ni „v pravem duhu Kristusovem“. O tem naj se zjedinijo tisti, ki nosijo odgovornost za to, da je čedalje bolj daleč tista doba, ko... „bo en hlev in en pastir“. Vso pravico pa imamo, da se protivimo zlorabi cerkve in vere v politične in prosvetne namene, kar je veliko manj nego sta zahtevala škofa Carev in Bonomelli. In s tem je gotovo dovoljno utemeljena tudi 5. točka v načrtu našega programa.

Zahteva svobodne šole je v programu vseh svobodomiselnih in naprednih strank. Svobodna šola ni brezverska šola, kakor kričijo klerikalci. Ker stojimo na stališču narodne avtonomije, teži naše strem-

ljenje za idealom, naj vsak narod skrbi za svoja kulturna ognjišča po svoji volji, neodvisno od države in konfesije.

Ako dosežemo tako svobodno šolo, tedaj bo imel vsakdo šolo po svojem srcu. — Svobodna šola zahteva tudi svobodno učiteljstvo v tem smislu, da ni podložno tistim, ki bi radi podjarmili šolo, da bi služila njihovim posebnim namenom. Birokracija in hijerarhija nimata izvrševati najmanjše nadzorovalne oblasti nad šolo in učiteljstvom. Ljudstvo, ki bo šole snovalo in vzdrževalo, bo skrbelo tudi za potrebno nadzorstvo, da bo šola dobra in bo učiteljstvo izpolnjevalo prevzete dolžnosti. — V tem smislu svobodno učiteljstvo bodi tudi primerno plačano, da bo lahko vse svoje moči posvečevalo šoli in mladini. Slabo plačano učiteljstvo ne more skrbeti za potreben ugled in za vsestransko daljnje izobraževanje. V tem pogledu se je doseglo zadnji čas izdatno zboljšanje.

Točke se glasijo:

4. Vsem stanovom se priznavajo enake pravice in enake dolžnosti; zato se izključuje nadvladje kateregakoli stanu. —

5. Stranka se protivi zlorabi vere in cerkve v politične in posvetne namene.

6. Zahteva svobodno šolo in svobodno učiteljstvo s stanu primerno gmočno podlago, da more skrbeti za potreben ugled in vsestransko daljnje izobraževanje.

Sprejeto.

Poročevalec Fr. Kocjančič.

Kmetijski stan je v naši deželi najmočnejši, igra največjo vlogo in bode tudi v prihodnosti najglavnejši steber ljudskega blagostanja; kajti goriško ozemlje ima vsled južnega in milega podnebja, bližine morja, ob ene glavni svetovni železni cesti vse pogoje, da bode zamoglo kmetijstvo obstajati in procvitati. —

Sedaj pa se nahaja naše kmetijstvo še, žali Bog, na jako nizki stopinji; kmetije so zadolžene, zemlja je vsled neracionalnega gospodarjenja skoraj izžrpana in ljudstvo si začneja vže po mestih in drugod po svetu kruha iskati ter zapušta domačo grudo, ko so pa vendar vsi pogoji tu, da bi procvitalo ravno kmetijstvo.

Teh razmer so krive razne okolščine. V prvi vrsti one, ki tarejo kmetijstvo cele države in proti katerim bomo morali tudi vsi poljedelci cele države skupno nastopiti in ki spadajo k vprašanjem agrarne politike kot: razdolževanje kmetijskih posestev, revizija krivičnega davčnega sistema, ureditev železniških tarifov za kmetijske pridelke, reguliranje voda in pospeševanje kmetijstva sploh od strani države, da se ohrani zdrav in krepak kmetijski stan, kot najtrdnjša opora države.

V drugi vrsti je krivo našega mizernege stanja dejstvo, da se je od merodajne strani za našega posestnika nič ali bore malo napravilo, in kar je tu, si je skoraj vse sam, iz lastnega nagiba in iz lastne moči vstvaril.

V prvi vrsti je treba našemu kmetu stanovske izobrazbe, da si bode znal od narave in lege svoje domovine dane ugodne pogoje izkoristiti na podlagi napredujoče znanosti, novodobnih iznajdb in izkušenj v svojo lastno in korist cele domovine. —

Dognana stvar je, da tiči v organizaciji moč, ali le ona organizacija, le ona združitev ima vrednost in je trajna, katero je rodila potreba in so jej bili dani ugodni pogoji za oživenje; radi tega naj se pospešuje splošna organizacija kmetijskega stanu kot je goriško kmetijsko društvo, naj se podpirajo ona društva, zadruga in mlekarne, ki stremijo za povzdigo ene ali druge panoge kmetijstva ter naj se pospešuje ustanovitev novih takih zavodov, kjer se res izkaže potreba za nje in kjer so tudi predpogoji, da bode taka organizacija izvrševala svoj vzvišeni namen.

Odločno pa se moramo postaviti po robu združništvu, ki ima služiti le strankarskim svrham.

V tem oziru se imamo zahvaliti posestniki vže dosedanja narodno-napredni stranki, ki se je vže svoječasno odločno uprla snovanju raznih konsumnih društev po kranjskem uzorcu in nas marsikatero škodo in prevare ohranila.

Naše kmečko ljudstvo je napredno in se zna prilagoditi duhu časa; z druge strani pa nam jamči prenovljena nar. napr. stranka na Goriškem po svojem dosedanem delovanju in po svoji sedanjí reorganizaciji, da najdemo tudi mi posestniki, veliki in mali, v njej najkrepkejšo oporo in da nas bodo izvrševalni

gani te stranke v naših težnjah podpirali; di tega jo moram kot posestnik vsem sode- planom najtopleje priporočati in želim, da se čim trdneje oklenejo.

Dostaviti moram še, da tu ne govorim mo kot član pripravljalnega odbora narodno- spredne stranke, ampak tudi kot posestnik; di tega predlagam, da se sprejme točka 7. ot po pripravljalnem odboru, predlagana, z ma- dostavkom glede šolstva, tako da se glasi: „Stranka se hoče zavzeti z vsemi silami a gospodarski napredek našega posestnika in ovzdig kmetijstva sploh; zato ajno zahteva, da se zboljša in razširi imetijski poduk, da se pospešuje po- sebno živinoreja in mlekarstvo, vinarstvo in sadjarstvo; hoče delovati na intenzivnejše go- spodarstvo, odpreti domačim pridelkom stalen in ugodnejši trg; podpira produkcijsko zadrug- nstvo, izključuje pa zadruge, ki služijo poli- tiškim strankarskim svrham.

To je moj predlog, kateri prosim, da se sprejme, in s tem sklepam.

Sprejeto.

Prvotno se je glasila točka tako-le: 7. Stranka se hoče zavzeti z vsemi silami za gospodarski napredek našega posestnika; zato nujno zahteva, da se pospešuje živinoreja in mlekar- stvo, vinarstvo in sadjarstvo; hoče de- lovati na intenzivnejše gospodarstvo in odpreti domačim pridelkom stalen in ugodnejši trg; podpira produktivno za- družništvo, izključuje pa zadruge, ki služijo političnim strankarskim svrham. Sprejeto s predlagano premembo. (Konec prihodnjic).

Domače in razne novice.

Na shod! — Jutri ob 10^{1/2} bo v gostil- niških prostorih na Katariniju v Gorici pro- testni shod proti imenovanju pangermana Wieserja postajenačelnikom na državnem kolodvoru v Gorici. Vsi na shod!

Brzjavke. — Poleg dveh na shodu zaup- nikov naznanjenih brzjavk je došla brzjavka tudi iz Prage s takim-le besedilom: „Živela prava ljudska stranka Goriška! Pozdrav in uspeh zborovalcem!“ Vi- sekošolci „Mirije“ na občnem zboru: Brelih, Orel, Hrovatin, Gulič, Martelanc, Lotrič, Le- nart, Bernot, Turek, Kuček, Kremenshek, Bydlo, Celestina, Kacjan, Justin, Lušin.

Pevsko in glasbeno društvo v Gorici naznanja p. n. ženskem zboru, da običajna vaja v po- tedeljek ob 6. uri odpade; mesto te pa se vrši v torek 29. t. m. skupna vaja za cel zbor ob 8. uri zvečer. — Prosimo polnoštevilne udeležbe.

Persko in glasbeno društvo naznanja, da bodo dejne vaje za opero „V vodnjaku“ v torek, sredo in četrtek, t. j. 29., 30. in 31. t. m., in sicer v torek skupna vaja v društvenih prostorih, v sredo in četrtek pa v dvorani „Trgovskega doma“ z orkestrom. Gg. pevke in pevci se vabi, da pridejo navedene dni vsi zanesljivo in točno ob 8. uri zvečer.

Sokolova maskerada „Mak“. — Kakor se vsestransko čuje, se pridno vršijo priprave za maskerado, da je upati najlepšega uspeha. Tudi letos ima odbor ad hoc vse roke polne dela in nalašč v to določena pisarna komaj zmore obsirno korespondenco na vse strani.

Za sedaj lahko izdamo občinstvu, da se je že priglasila cela četa ustaških Makedoncev, katerim se je na poti baje pridružil nekaj Makabejcev. Neverjetno, pa res.

Slavna Bodulija bo zastopana po odpo- slanstvu iz Makarske. Čutili so se gotovo po- sebno počaščene radi naslova; ni čudo, saj je „mak“ njih nacionalna cvetka.

Celo iz valedaljnega Makao dobimo obisk. Podjeten Makaočan je namreč po kabelnu po- prasal, da-li bo smel na naši makeradi pro- dajati napolske makarone. Čuden patron ta Makaočan; so nam pa že ljubši Makarsčani s svojim lokalnim patriotizmom. Sicer pa tudi, kako lahko bi zabredli v konflikt z občutno seščno vlado! Revček pa ne pozna naših de- likatnih razmer.

Slednjic si je izprosil dovoljenje, da bo ponajal opijum. Naj se ga le opije, kogar bo makalo. Bo vsaj vedel, kako je opojen mak- kov sud.

Kakor vidite, je bilo dela in sitnosti, in takih sitnosti imamo vse polno še z raznimi že priglasi iz vseh mogočih in nemogočih krajev, pa jih ne moremo prej obelodaniti, do- kler ni vse v redu.

„1400“ udeležnikov. — V prvem poročilu „Slov. Naroda“ se je urinila pomota, da je bilo udeležnikov 1400. Sporočeno je bilo v Ljubljano, da je bilo udeležnikov 400. Tisti „1“ (katerega je najbrže zakrivil stavec) je pač le pomota, ki je ušla korektorju. V uredništvu „Slovenca“ so to lahko vedeli, tudi počakali bi bili lahko en dan, da bi bili videli, kaj poreče „Slov. Nar.“ drugi dan. Toda ne, hitro so razglasili pomoto (kakršna se lahko pripeti vsakiemu listu) za laž. „Slov. Narod“ priobčuje dalje poročilo o shodu zaupnikov, in tam navaja prav takoj v začetku, da je bilo udeležnikov nad 400. — „Slovenec“ se je pokazal ob tej priliki zopet jako malenkostnega; vsaka še tako neumestna prilika mu pride prav, da udari po svojem bližnjem. Posvečenih gospodov nevoljo in je- zico radi shoda, ki jim narekuje take vrste „novice“, pa razumemo dobro.

„Slovenec“, glasilo ljubljanskega škofa, laže o shodu zaupnikov narodno-napredne stranke tako, kot zna le on lagati. Pravi, da je bil ta shod... „liberalna blamaža na Goriškem“. — Če pride v skrajno neugodnem zimskem času ob velikanskem mrazu in burji na shod v Gorico z vseh strani dežele nad 400 mož, je to po pameti klerikalcev... „liberalna blamaža“. Mi smo s „tako blamažo“ izredno za- dovoljni ter si želimo še več takih „blamaž“. Kako velika bi bila šele ta „blamaža“, če bi bilo vreme tako lepo in ugodno, kot je bilo prejšnji teden. Tedaj bi bilo prišlo še kakih 200 mladeničev in mož na shod. Že sedaj tako pihajo klerikalci, kako bi se le pihali, če bi bilo vreme ugodno, ko bi bila zborovala v „Trg. Domu“ še večja četa!

250 udeležnikov nam je privoščil „Slove- nec“. Okoli 200 jih je odjedel. Nò, to pot „Slovenčeva“ požrešnost še ni bila tako ve- lika; po navadi jim sne še več, da mu jih ostane le malo številce. — Lažljivo poročilo „Slovenca“ je poslal iz Gorice z žegnom Gre- gorčičevim tisti fantè Kremžar, ki je tudi to pot opljuval ugledne može z „velmožmi“. Ta pob je skrajno predrzen ter venomer psuje po Gregorčičevi „Gorici“ veljavne može. Nò, pilačilo mu ne izostane.

Kremžar — oklofutal. — Urednika „Go- rice“ Kremžarja je oklofutal v četrtek gospod Jakil iz Rupe. Kremžar je namreč razžalil na najnesramnejši način v „Gorici“ g. Jakila. Za razžaljenje mu je dal zausnico. Klerikalci nesramno lažejo, da je gosp. Jakil „napadel“ Kremžarja, zato ker je „Gorica“ pisala o g. Jakilu kot neprijatelju delavstva. — Dobil je Kremžar zausnico le radi tega, ker je g. Jakila v „Gorici“ žalil osebno na naj- podležji način. Sploh se ta fante obnaša po- vsodi arogantno in izzivajoče. Po cestah zija nesramno v ljudi in gleda za njimi tako, da je že marsikedo rekel, da bi mu najraje pri- solil zausnico. — Zausnica ne stoji se- veda v nikaki zvezi s shodom. Dobil jo je po shodu, ko se je arogantno postavil proti g. Jakilu. Za nesramno in izzivajoče ob- našanje utegne še kaj skupiti.

Današnja „Gorica“ laže o shodu zaupnikov najnesramneje, da so Gabrščekovi priganjači lovili ljudi okoli po gostilnah ter jih vabili na shod! Kaka nesramna laž! Vsi so prišli na shod radovoljno, niti enega se ni sililo; lo- vilo nobenega. Laže tudi, da je bilo kmetov zelo malo. — Prav obilo jih je bilo; baš kmetki stan je bil jako častno zastopan, in to je v strah klerikalcem! — Laže „Gorica“ tudi, da od drugodi, razven bližine, ni bilo udeležnikov skoro nič. Z Livka so bili, z Livških Ravnij, s Cerkljanskega, iz Štjaka, iz S. Tomaža ob kranjski meji, od laške meje. — Pri tem tisti pob zopet zmerja gospode; govori celo o nekem dr. Juncu! Kaj bi rad še kaj našel?!

„Sokol“ na Jesenicah vabi k plesni veselici, katero priredi v nedeljo 27. t. m. v Guštinovi restavraciji na Jesenicah. Začetak ob 7. zvečer. Svirala bo Sokolska godba iz Prvačine.

Valentin Stanič, prvi veleturnist. — G. prof. Fr. Orožen priobčuje v „Planinskem Vestniku“ lepo pisan življenjepis Valentina Staniča, prvega veleturnista, našega rojaka iz Bodreža pri Kanalu, ter popisuje njegovo turistiško delovanje.

Predpusno veselico priredijo pevsko-bralno društvo „Jez“ v Višnjeviku in pevsko-bralno društvo „Skala“ v Hruševljah s sodelovanjem pevskega bralnega društva „Slavec“ v Kož- bani v nedeljo dne 3. febr. t. l. na Križadi v Neblem. Pričetek ob 4. uri pop. Vspored ob- sega petje in šaljivi igrokaz „Raztresenca“ in po veselici se vrši ples. Igrala bode Sokolska godba iz Prvačine.

Bralno društvo na Gradšču nad Prvačino bo imelo svoj letni občni zbor dne 27. t. m. točno ob 3. uri pop.

Ajdovsko-Vipavska podružnica slov. planin. društva v Ajdovščini bo imela svoj redni občni zbor dne 1. februarja 1907. ob 8. uri zvečer v hotelu „Šapla“ v Šturiji z naslednjim dnevnim re- dom: 1. poročilo tajnika, 2. poročilo blagaj- nika, 3. volitev novega odbora; 4. raznoterosti. K obilni udeležbi vabi uljudno — odbor.

Klubu slovenskih medicincev na Dunaju so bla- govolili darovati: dr. Hugo Fink, zdravnik v Ajdovščini, več knjig; dr. I. Bretl, zobo- zdravnik v Ljubljani, več knjig; dr. E. Šlaj- mar, primarij v Ljubljani, 20 K; dr. Josip Stare, višji štabni zdravnik v Pragi, 10 K; dr. Janko Šernec, zdravnik v Celju, 5 K in dr. I. Derganc, zdravnik v Ljubljani, več knjig. — Vsem imenovanim gospodom darovalcem se klubov odbor najtopleje za- hvaljuje. — Da bo klub dosegal svoj namen, gojil strokovno izobrazbo ter pomagal svojim članom prekoračiti velike težkoče in cvire na poti do njihovega cilja, se obenem obrača klub na človekoljubna srca ostalih slovenskih zdrav- nikov in klubovih prijateljev, da bi mu pri- skočili na katerikoli način na pomoč, posebno zdaj v začetku, ko je kot vsako novorojeno dete še izpostavljeno mnogim neugodam. — Odbor kluba slov. medicincev, Dunaj VIII., Breitenfeldergasse, 20.

Album slovenskih planin, obsegajoč 92 po- gledov, je sestavil klub Česke podružnice Slov. Pl. Dr. ter ga razstavlja v Pragi po javnih lokalih. Česka podružnica ima v dveh čeških dnevnikih stalno rubriko, v kateri z novicami budi zanimanje za naše planine.

Olvaški rodoljubi priredijo v korist S. Gre- gorčičevemu spomeniku v petek 1. svečana t. l. veselico, na katere vspredu je slavnostni govor, petje, ples. Veselica se bo vršila v prostorih Fr. Mohorčičeve restavracije.

Plesni venček priredi klub „Slava“ dne 1. februarja t. l. v dvorani „Goriško Čitalnice“. Pri plesu svira vojaški orkester. Vstopnina 1 krono za osebo. Začetek ob 8^{1/2} uri zvečer. Pleše se tudi „Česka beseda“. Čisti dobiček je namenjen za Gregorčičev spomenik.

Kdor pomotoma ni dobil vabila, naj se obrne do g. Jos. Kuštrina, Gosposka ulica 25.

O gmotnem stanju učiteljstva bo razgovora na velikem shodu, katerega priredi učiteljstvo v Gradu dne 2. febr. t. l. „Učit. Tov.“ vabi tudi slov. učiteljstvo na ta shod.

Odprti lekarni. — Jutri popoldne bosta odprti v Gorici Gironcoli-Gliubich.

Ponočna služba v lekarnah. — V času od 27. t. m. do 3. febr. t. l. bo ponočna služba v lekarnah Gironcoli-Gliubich.

Trgovsko - obrtne in gospodarske vesti.

Izkaz posredovalnice slovenskega trgovskega dru- štva „Merkur“ v Ljubljani. — V službe se sprejme: 1 poslovodja špecerijske stroke, 1 knjigovodja in korespondent, 2 kontoris, 7 pomočnikov mešane stroke, 3 pomočniki špecerijske stroke, 2 pomočnika manufakturne stroke, 1 pomoč- nik železninarske stroke, 1 blagajničarka, večša laščine, 5 učencev. — Službe iščejo: 1 poslovodja, 2 knjigovodja in korespondent, 1 kontarist, 11 pomočnikov mešane stroke, 2 pomočnika špecerijske stroke, 3 pomočniki manufakturne stroke, 2 pomočnika železni- narske stroke, 8 kontoristinj, 3 blagajničarke, 5 prodajalk.

Razgled po svetu.

Državni zbor. — Duhovnikom so zvišali plače. V seji 22. t. m. je začela zbornica razpravljati o nujnem predlogu posl. Stojana radi zvišanja plač duhovnikom. — Posl. Schumacher se je odločno izjavil proti nujnosti. Predlog se je napačno spravila v zvezo z uradničkim zakonom. Pri uradnikih se je šlo za ljudi, ki služijo državi s poštenim in požrtvovalnim delom. Gospodje pa, za ka- tere se gre pri kongru, niso državni uradniki in do njih nima tudi državna oblast vpliva. Ako kdaj kak zakon ni bil nujen, je ta zakon. Razven duhovnikov je v Avstriji več ljud- skih slojev, ki trpe veliko večje pomanjka- nje, a se še ni nihče zanje zmenil. Čudno je, da razpolaga naučni minister čez več kot 4,800.000 K za duhovščino, dočim je trgovski minister izjavil, da za poštne uradnike nima ne krajcarja na razpo- lago. Pa tudi, ako bi bilo pokrija za kongruo, se še vedno vpraša, ako je država dolžna, prevzeti to breme. Za državo ni ob- veznosti, da bi zboljšala plače du- hovnikom. Država, ki ima za duhovnike na razpolago 4,800.000 K, daje za pospeše- vanje vsega obrtništva 780.000 K, v svoji službi nastavljenim slugam pa zboljša

ta država dnevno plačo 9 do 10 h. Pride čas, da tudi v Avstriji prodre načelo, da mora cerkev svoje služabnike sama pla- čevati, kakor sploh mora vsak pod- jetnik svoje delavce. Katoliška cerkev je največje podjetje, ki si ga sploh misli moremo in ki ima svoje te- koče in stalne dohodke, iz katerih naj plačuje svoje služabnike. Potem je našteval, kako se premoženje katoliške cerkve v Avstriji množi. Leta 1835. je imela 114 milijonov, leta 1905. pa že 950 milijonov. Potemtakem prilaga cerkev vsako leto 35 milijo- nov čistega dobička k svojemu ka- pitalu. Cerkev je tudi lastnica velein- dustrijskih podjetij in veleposestnica. Vedno je razven, kjer je kaj zaslužiti in slabih kup- čij ne sklepa. Govornik je opozarjal na fran- coski kulturni boj ter izjavil, da cerkev koristi državi le dotlej, dokler dr- žava njej koristi. Proti krščanstvu ne nastopi noben pameten človek, toda popje so ubili katoliško vero. Klerikalizem je sovražnik kulture, napredka in de- lavstva, zaradi tega soc. demokratje ne morejo pomagati, da bi se kler ojačal. Ako je nujno zboljšati položaj duhovščini, je to nujno za cerkev, ne pa za parlament. — Posl. Tschann je izjavil, da so razne cerkve- nopravne reforme mnogo nujnejše nego zvi- šanje kongru, n. pr. reforma zakonskega prava, reforma patronatskega prava in kon- stituiranje župnijskih občin.

Pri glasovanju je bila nujnost sprejeta. Proti so glasovale vse svobodomiselnne stranke. Govoril je še za predlogo naučni minister Marchet.

Posl. Gasteiger je priznaval, da je nižja duhovščina čestokrat v zelo žalostnih razmerah, toda kongru-predloga nam nikjer ne jamči, da se bodo zahtevani milijoni na- klonili tudi v prid najpotrebnejšim. Večinoma vlada med župniki in kaplani nestrojno raz- merje, tako da pogosto kaplan niti svojih prejemkov ne sme sam vzdigavati na pošti. Župnik sprejme denar, si odtegne večji del za hrano in stanovanje ter prepusti navadno kaplanu le malo svoto. Zato je predlagal, naj se sprejme v zakon točka: „Pomožni du- hovniki, kaplani itd. morajo svoje dohodke sami vzdigati ter se jim ne smejo pridržavati“.

Posl. Steinwender je izjavil, da dr- žava prispeva h kongru že izza časa cesarja Jožefa II. Takozvani verski zaklad državo bi bil prvotno moral domašati 2,700.000 K, tega pa ni nikoli donašal. Letošnji proračun izka- zuje le nekaj nad 700.000 K, toda dejanski dohodki zaostajo vedno za proračunom. To prihaja od tod, ker bogate nadarbine, skolioje in samostani odtegujejo višje prispevke z lažnjivimi napovedmi. Država bi naj prispevala za vzdrževanje duhovnika le takim občinam, ki tega same ne zmorejo. Protestan- ske občine, ki so navadno v gorskih krajih, morajo plačevati po 50% in še več direktnih davkov samo za verstvo. (Pride se.)

Zbornica je sprejela rekrutno predlogo. Na to so prišli na vrsto predlogi o plovbi.

Sklicanje deželnih zborov. — V seji držav- nega zbora 23. t. m. je interpeliral posl. Pacher celokupno ministerstvo, ali se skličejo vsi deželni zbori pred državnozbornimi vo- litvami, da sklepajo o volilni dolžnosti ter če bodo mogli ob tej priliki razpravljati in skle- pati tudi o drugih nujnih rečeh.

Deželni zbori. — Vlada namerava sklicati meseca februarja več deželnih zborov.

Na Francoskem. — Izšla je odredba, da se dosedanja nadškofijska palača v Parizu pre- tvori v urad za delavsko ministerstvo.

Pri inventarju bazilike sv. Ane v Ouréju so vprizorili duhovniki nekoliko upora, ali sami so se poskrili v cerkvenem stolpu. Od duhovnikov naščuvane ljudi je policija razgnala, zapodila duhovnike iz stolpa ter iz- vedla inventuro.

Župnik poveril 100.000 K. — Iz Budim- pešte poročajo, da je prišla policija na ukaz segedinske sodnije župnika Štefana Bartha, ki je obtožen, da je v obočki ljudski banki, v kateri je bil član ravnateljstva, pone- veril 100.000 K.

Vatikan proti glagolici. — „Osservatore Romano“ je priobčil 24. t. m. od kardinala Cretonia podpisani dekret kongregacije obre- dov, s katerim se urejuje uporaba liturgij- ska jezika v slovenskih deželah v adrijan- skem Primorju. S tem dekretom se potrjuje uporaba glagolice v liturgiji za one cerkve, ki morejo dokazati, da je rabijo že dolgo časa. Uporaba se raztegne na cerkve ne pa na duhovnike. Razven tega se omeji slovanska liturgija na one cerkve, v katerih je bila dosedaj dovoljena. Glagolske knjige imajo biti odobrene od cerkvene oblasti. Duhovniki, ki bi rabili gla- golico izven dojočenih cerkva, bodo suspendi- rani a divinis.

Otvoritev jugoslovanske čitalnice v Sofiji. — V nedeljo so otvorili v Sofiji „Jugoslovansko čitalnico“. Ustanovnik te čitalnice je „Dru- ženstvo na blgarskijte publicisti“, oziroma predsednik S. S. Bobčev. Dvorano krasí ve- lika slika „Slavije“ in grbi vseh jugoslovan- skih narodov. V čitalnici so razpoloženi vsi uglednejši bolgarski, srbski, hrvatski in slo- venski listi. Slavnostni govor pri otvoritvi je imel S. S. Bobčev, ki je naglašal, da je z vsemi silami treba delovati na to, da se čim najbolj razširi in okrepi med južnimi Slovani jugoslovanska ideja, ki je edino jamstvo za boljše, srečnejšo bodočnost bolgarskega, srb- skega, hrvatskega in slovenskega naroda.

SVETOVNO ZNANI FERNET-BRANCA

BRATOV BRANCA V MILANU
jediní lastniki načina za izdelovanje,
je najbolj učinkujoča želodčna grenčica sveta!
Neizogibno potrebno v vsaki družini!
Dobiva se v vsaki boljši delikatesni trgovini in v vsaki kavarni.

Dr. Ernest Dereani
praktičen zdravnik in
specijalist za
oči, uho, nos in grlo
— zdravi —
v Gorici, Stolni trg šte. 9.
I. nadstropje.

Havre-New York
vozijo zanesljivo najhitrejši hrzoparniki
Francoske prekomorske družbe.
Edina najkrajša črta čez
Bazel, Pariz in Havre v Amerik.
Veljavne vozne listke
in brezplačna pojasnila daje samo
Ed. Šmarda,
oblastveno potrjena potovalna pisarna
v Ljubljani, Dunajska cesta 18,
v novi hiši „Kmetijske posejilnice“, nasproti
znane gostilne pri „Figovcu“.

Stara trdka pri kateri se stalni
odjemalci poslužujejo že nad 30 let!

Druge reklame ne potrebuje
moja krojaška
delavnica in trgovina z
gotovimi oblekami.
Izdeluje obleke za vsak stan:
civilne, uradniške
in vojaške.
V zalogi ima vedno sveže
blago
za vsak letni čas
iz prvih tovarov.

Izdelek iz lastnega blaga jamčim.
Anton Krušič,
krojaški mojster in trgovec
v Gorici
tek. Frana Josipa 35 — tek. Josipa Verdi 33.

Zaščitna znamka: „Sidro“
Liniment. Capsici comp.
Nadomestek za
Anker-Pain-Expeller
je splošno priznano kot izvrstno bol
blažujoče mazilo in so dobro uporablja
pri prehlajenjenih; cena 80 vin., K 140
in K 2 se dobiva v vseh lekarnah.
Pri nakupovanju tega povsod priljub-
ljenega domačega sredstva, naj se jemlje
le originalne steklenice v skatljah z našo
zaščitno znamko „SIDRO“ potem se je
gotovo prejelo originalni izdelek.
RICHTERJEVA LEKARNA
k „zlatem levu“ v Pragi
Elisabethgasse šte. 5 nova.
Dnevno razpošiljanje.

A. vd. Berini
Gorica, Šolska ulica št. 2.
velika zaloga
oljkinega olja
prve vrste
najboljših trdk iz Istre, Dalmacije, Molfette, Bari in Nice
s prodajo na drobno in debelo.
Prodaja na drobno: Kron — 96, 112, 120,
136, 144, 160, 180, 200, za luči po 80 vin.
Na debelo cene ugodne.
Pošilja poštne prosto na dom. Posodo se
pušča kupcu do popolne uporabe olja; po
uporabi se spet zamenja s polno.
Pravi vinski kis in navaden. Zaloga
mila in sveč.
Cene zmerne.

Mlin na vodo,
žaga, ali drugo vodno moč z visokim
slapom želi vkupiti proti gotovini ali
s 5% obresti.
Ponudbe naj se blagovolijo naslo-
viti na:
Ante Pirnat, kancelist,
— TRST —
Veliki Trg. — Hotel Garni.

Milostiva gospa,
ali veste, zakaj morate pri naku-
povanju sladne kave izrečno po-
udarjati ime „Kathreiner“?
Ker se vam sicer ute-
gne primeriti, da do-
bite manj vreden po-
snek brez vsehrvlin,
s katerimi se odlikuje
Kathreinerjeva kava.
Zakaj le
Kathreinerjeva Kneippova
sladna kava
ima spričo posebnega na-
čina svojega pridelovanja
vonj in okus zrna kave.
Zapomnite si torej natakno, milo-
stiva gospa, da dobivate pristno
Kathreinerjevo kavo zgolj v za-
prti izvirni zavojli z napisom:
Kathreinerjeva Kneippova slad-
na kava in s sliko župnika
Kneippa kot varstveno znamko.

Mala trgovina
se odda v najem
v Gosposki ulici na lepem prostoru.
Naslov pove naše upravnistvo.

Adolf Fey
urar in optiker
na voglu Tekališča Frana Josipa in Via Leon
v GORICI
Vsprejema poprave ur in optičnih predmetov vseh vrst.
Zaloga žepnih, nazidnih ur budilk vseh vrst
in optičnih predmetov.
Za vsako uro se jamči 1 leto.

Božidar Božič
pek in sladčičar
Sv. Lucija ob Soči
Priporoča različne fine likerje, vino
v steklenicah itd. itd.

Poskusite moje izvrstne izdelke:
Velike fine kranjske klobase 11 kosov 1 gl.
Klobasice - hrenovke velike fine 11 kosov 1 gl.
Salame fine priljubljene iz gnjati . . . kg 1 gl. 25 kr
Salame fine domače 90 kr
Gnjat najfinejša ala Praga od 4 kg naprej . . 1 gl. 10 kr
Pošiljam proti povzetju od 5 kg naprej.
Zavitek in spremnico ne računam.
Priporočam se sl. občinstvu odličnim spoštovanjem.

M. Modic
Spodnja Šiška, Ljubljana.
Postavno zavarovano!
Vsako posnemanje se kaznuje.
Edino pristen je samo
Thierry-jev balzam
z zeleno nuno, 12 malih ali
dvojnarih steklenic ali 1 veliki
specijalna steklenica s pose-
bnim zamaškom 6 5.
Thierry-jevo Centifolijno mazilo
proti vsem, se tako uporablja
ranam, vnetjem, itd. 2 kodi
K 3-60 pošilja le proti pre-
plačilu zneska ali povzeta.
Obe domači sredstvi sta najbo-
jši povsod znani in starodavni.
Naročila naj se naslovi:
Lekarna A. Thierry v Pregradi pri Rogatcu Stali.
Zaloga skoro v vseh lekarnah. Brošure s slikami
originalnimi zahvalnimi pisni zastoj in pošiljane prosto.

Šivalni stroji SINGER
za usakoršnokoli rabo
se vdobé izključno le pri nas; isti ne služijo
samo v obrtniške svrhe, pač pa za vsako
domače šivanje.
Pazi naj se, da se
vkupuje le
v naših trgovinah.
Vse naše trgovine je
spoznati
po tem-le znaku.
Družba Singer Anonimno društvo šivalnih strojev
v Gorici na Travniku šte. 5.

Ni lepih otrok, „Babymira-Crème“
„Stupa“, ampak blago-
dišče otročje mazilo „Babymira-Crème“
naj se uporablja za ozdravljenje, odrgnjenosti, razpokane, od potu
razjede kože; ozdravi hitro in gotovo. Skrbne matere majo s
tem mazilom svoje otroke pod pazduhami na vratu in na vseh
občutljivih, od mokrote izpostavljenih delih telesa. Babymira-Crème
se toplo priporoča tudi odraslim za uporabo pri odrtili, prežehanih
mestih, in od potu obdrti koži. — Dobiva se v vseh lekarnah
jedna skatlja za 60 vin. Po pošti 5 skatelj za K 3-20 in 10 skatelj
K 5-80, poštne prosto od izdelovalca.
H. Brodjovin lekarnar v Zagrebu šte. 87.

Poskusite in priporočite izdelke
Vydrope tovarne hranil
v Pragi VIII. Cenovnik zastoj.

Globin
je
najboljše in
najfinejše
čistilo za čevlje

Se dobiva v vseh lekarnah. **Najboljše zdravilo proti** Se dobiva v vseh lekarnah.
— REVMATIZMU in PROTINU —
je liker Godina izdelan v Trstu v lekarnah Rafael Godina, lekarna „Alla Madonna della Salute“ pri Sv. Jakobu; Josip Godina,
lekarna „All' Igea“, Via del Farneto 4.
cena steklenice K 140. Iz Trsta se ne razpošilja manj nego 4 steklenice proti povzetju ali naprej poslanim sneskom K 7— prosto poštne.